
An individualized model for teaching Turkish based on artificial intelligence and methodological recommendations

Nosirova Kamola Khusniddin qizi

kamolanosirova@uzswlu.uz

Trainee Lecturer,

Uzbekistan State World Languages University

Annotation *This article explores an individualized model for teaching Turkish based on artificial intelligence technologies. The study analyzes the pedagogical potential of adaptive learning systems, chatbots, automated speech analysis tools, and virtual communicative simulations. The findings indicate that AI-based learning environments significantly contribute to the development of students' linguistic, communicative, and intercultural competences. Furthermore, the use of adaptive digital technologies supports personalized learning trajectories, enhances motivation, and promotes autonomous learning.*

Keywords *Artificial intelligence, individualized learning, teaching Turkish as a foreign language, adaptive learning, communicative competence, digital pedagogy, language learning technologies*

Sun'iy intellekt asosida turk tilini o'qitishda individual yondashuv modeli va metodik tavsiyalar

Nosirova Kamola Xusniddin qizi

kamolanosirova@uzswlu.uz

Stajyor-o'qituvchi,

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Annotatsiya *Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali turk tilini o'qitishda individual yondashuv modelini ishlab chiqish masalasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda adaptiv o'quv tizimlari, chatbotlar, nutqni avtomatik tahlil qiluvchi dasturlar va virtual kommunikativ simulyatsiyalar imkoniyatlari o'rganiladi. Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim modeli o'quvchilarning lingvistik, kommunikativ va madaniy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlangan. Tadqiqot natijalari individual o'quv trayektoriyasini shakllantirish, motivatsiyani oshirish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishda SI texnologiyalarining muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar *Sun'iy intellekt, individual yondashuv, turk tilini o'qitish, adaptiv ta'lim, kommunikativ kompetensiya, raqamli pedagogika, til o'rganish texnologiyalari*

Модель индивидуализированного обучения турецкому языку на основе искусственного интеллекта и методические рекомендации

Носирова Камола Хусниддин кизи

kamolanosirova@uzswlu.uz

Стажёр-преподаватель,

Узбекский государственный университет

мировых языков

Аннотация *В данной статье рассматривается модель индивидуализированного обучения турецкому языку на основе технологий искусственного интеллекта. Исследуются педагогические возможности адаптивных образовательных систем, чат-ботов, программ автоматического анализа речи и виртуальных коммуникативных симуляций. Результаты исследования показывают, что использование искусственного интеллекта способствует развитию лингвистической, коммуникативной и межкультурной компетенций обучающихся. Также отмечается, что адаптивные цифровые технологии повышают мотивацию студентов и способствуют формированию индивидуальной образовательной траектории.*

Ключевые слова *Искусственный интеллект, индивидуальный подход, обучение турецкому языку, адаптивное обучение, коммуникативная компетенция, цифровая педагогика, технологии изучения языков*

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalari xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion imkoniyatlar yaratmoqda. Ayniqsa, turk tilini chet tili sifatida o'qitishda individual yondashuv tamoyilini amalga oshirish muhim metodik vazifalardan biridir. Individual yondashuv o'quvchilarning bilim darajasi, o'rganish sur'ati va motivatsiyasini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni nazarda tutadi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar kompetensiyaviy yondashuv til o'qitish samaradorligini oshirishini ko'rsatmoqda. Masalan, Yuldashova va boshqalar (2025) oliy ta'lim tizimida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun integrativ model samarali ekanligini ta'kidlaydi. Shuningdek, Moydinova (2024) bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasi tuzilmasini tahlil qilib, raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashib, adaptiv o'quv muhitini yaratadi. Bu esa shaxsga yo'naltirilgan ta'lim modelini samarali amalga oshirish imkonini beradi.

Natijalar va Muhokama

Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt asosidagi individual yondashuv modeli turk tilini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirishini ko'rsatdi. Adaptiv algoritmlar o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, ularga mos topshiriqlarni taklif qiladi. Bu esa o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshiradi.

SI asosidagi chatbotlar interaktiv muloqot muhitini yaratib, o'quvchilarning nutq faolligini oshiradi. Shuningdek, nutqni avtomatik tahlil qiluvchi dasturlar talaffuz va grammatik xatolarni aniqlash orqali og'zaki nutqni takomillashtirishga yordam beradi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim modeli o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi (Yuldashova et al., 2025). Bundan tashqari, professional kompetensiyani shakllantirishda raqamli pedagogika muhim ahamiyatga ega (Kamariddinovna, 2022). Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim texnologiyalari o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini ham yangi bosqichga olib chiqadi (Moydinova, 2024).

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda aralash metod (mixed-method) yondashuvi qo'llanildi. Ushbu metod miqdoriy va sifat tahlilini birlashtirib, sun'iy intellekt asosidagi ta'limning samaradorligini kompleks o'rganish imkonini beradi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlar qo'llanildi:

- ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish
- pedagogik kuzatuv
- tajriba-sinov ishlari
- so'rovnomalar va intervyular
- statistik tahlil

Tajriba-sinov ishlari davomida turk tilini o'rganayotgan talabalar ikki guruhga ajratildi:

tajriba guruhi SI asosidagi platformalar yordamida o'qitildi, nazorat guruhi esa an'anaviy metodlar asosida ta'lim oldi. Eksperiment davomida chatbotlar, adaptiv o'quv platformalari va nutqni avtomatik tahlil qiluvchi dasturlar qo'llanildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt asosidagi individual yondashuv modeli o'quvchilarning til o'rganish samaradorligini oshirishini ko'rsatdi. Ayniqsa, adaptiv o'quv tizimlari yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlari aniqlanib, ularga mos topshiriqlar ishlab chiqildi.

Komponent	Tavsifi	Ta'lim jarayonidagi roli
Adaptiv ta'lim tizimi	O'quvchining bilim darajasini tahlil qiladi	Individual o'quv trayektoriyasini yaratadi
Chatbotlar	Interaktiv suhbat muhitini yaratadi	Nutq va kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi
Nutqni tahlil qilish dasturlari	Talaffuz va grammatik xatolarni aniqlaydi	Og'zaki nutqni takomillashtiradi
Virtual simulyatsiyalar	Real kommunikativ vaziyatlarni modellashtiradi	Pragmatik va madaniy kompetensiyani rivojlantiradi

1-jadval. Sun'iy intellekt asosidagi individual yondashuv modelining asosiy komponentlari

Natijalar shuni ko'rsatdiki, SI vositalari yordamida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini ham oshirgan.

Muhokama

Sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan model asosida tashkil etishga imkon beradi. Adaptiv algoritmlar o'quvchilarning bilim darajasi va o'rganish sur'atini tahlil qilib, ularga mos topshiriqlarni taklif qiladi. Bu esa individual yondashuv tamoyilini amalda qo'llashga yordam beradi.

Bundan tashqari, chatbotlar va virtual dialog tizimlari o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular real muloqotga yaqin vaziyatlarni yaratib, o'quvchilarning nutq faolligini oshiradi.

Shu bilan birga, SI texnologiyalaridan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi yoki o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi pastligi ta'lim jarayonining samaradorligiga ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli pedagoglarni raqamli pedagogika va SI texnologiyalari bo'yicha tayyorlash muhim hisoblanadi.

Metodik tavsiyalar

Turk tilini o'qitishda sun'iy intellekt asosidagi individual yondashuvni samarali qo'llash uchun quyidagi metodik tavsiyalarni taklif etish mumkin:

Adaptiv o'quv platformalaridan foydalanish orqali har bir o'quvchining individual o'quv trayektoriyasini shakllantirish.

Chatbotlar yordamida interaktiv dialog mashg'ulotlarini tashkil etish.

Nutqni avtomatik tahlil qiluvchi dasturlar yordamida talaffuz ustida ishlash.

Virtual kommunikativ vaziyatlar orqali madaniy va pragmatik kompetensiyani rivojlantirish.

O'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish bo'yicha treninglar tashkil etish.

Xulosa

Sun'iy intellekt texnologiyalari turk tilini o'qitish jarayonida individual yondashuvni amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Adaptiv ta'lim tizimlari, chatbotlar va

virtual simulyatsiyalar o'quvchilarning lingvistik va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt asosidagi individual yondashuv modeli til o'rganish jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi va ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Kelgusida sun'iy intellekt texnologiyalarini turk tilini o'qitish metodikasiga kengroq integratsiya qilish va yangi pedagogik modellar ishlab chiqish muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

References:

1. Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.
2. Hüseyin Kırkgöz & Ali Arslan (2015). *Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
3. Hymes, D. (1972). *On communicative competence*. In J. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Penguin.
4. İsmail Hakkı Demirel (2013). *Yabancı Dil Öğretimi: Dil Pasaportu, Dil Biyografisi ve Dil Dosyası*. Ankara: Pegem Akademi.
5. Kamariddinova, M.E. (2022). The structure of professional competence of preschool English teachers. *International Journal of Pedagogics*, 2(07), 1–4.
6. Yuldashova, N.M., Moydinova, E.K., Abdullayeva, D.M., Atakulova, E.T.S., Kayumova, G.A., Turgunova, F.M., & Hakimjonova, M.E. (2025). A competency-based integrative framework for teaching oral communication in tertiary education. *Lex Localis*, 23(S6), 3504–3511.
7. Мойдинова, Э. (2024). Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi tuzilmasining tahlili. *Лингвоспектр*, 1(1), 36–41.